

دوشنبه 6 مهر 9 شوال 28 سپتامبر

سالروز تخریب اماکن متبرکه بقیع در سال 1344 هجری قمری...

سالروز تخریب اماکن متبرکه بقیع در سال 1344 هجری قمری

یکی از پرخاطره‌ترین مکانهای مدینه، قبرستان بقیع است؛ جایی که آن را پیش از آمدن پیامبر(صلی الله علیه وآله) «بقیعالغرقد» مینامیدند. «غرقد» نوعی درخت است که در گذشته، داخل این قبرستان و یا در کنار آن وجود داشته و به تدریج

با گسترش قبرستان، آن درختها - که به نظر برخی توت بوده - از میان رفته است. بقیع به عنوان زمینی در حاشیه بخش مرکزی یثرب پیش از اسلام، گورستان مردم این شهر بود و پس از اسلام نیز به عنوان مهمترین گورستان مدینه شناخته شد. این گورستان با وسعت نسبتاً زیاد خود - به مانند نوع قبرستانهای کهن که در محیطی باز و پراکنده قرار داشته - در طول قرون مختلف اسلامی، مدفن صحابه، تابعین و مهمتر از همه، چهار تن از امامان(علیهم السلام) بوده و از این رو محل زیارت تمامی زائران مدینه منوره است.

بقیع در ناحیه شرقی مسجدالنبی و تقریباً در فاصله یکصد متری آن واقع شده و بارها حدود آن تغییر کرده است. این قبرستان تا یکصد سال پیش، خارج از حصار قرار داشته، اما اکنون در میان شهر مدینه واقع شده، از چند سوی در محاصره خیابانهای

ستین، عبدالعزیز و ابودر قرار گرفته و مبدأ خیابان باب العوالی از بقیع آغاز میشود. بقیع در آغاز دولت اسلامی مدینه، مانند پیش از اسلام، به عنوان قبرستان مورد استفاده قرار گرفت. یکی از نخستین مهاجران که در بقیع مدفون شد، عثمان بن مظعون بود. وی در مکه به پیامبر(صلی الله

علیه وآله) گروید، سپس به حبشه هجرت کرد و پس از مهاجرت به مدینه در جنگ بدر حضور یافت و آنگاه درگذشت.

به نقل از ابن حجر، وقتی عثمان بن مظعون درگذشت، رسول خدا(صلی الله علیه وآله) در حالی که اشک از چشمانش سرازیر بود، او را بوسید. زمانی هم که ابراهیم فرزند پیامبر(صلی الله علیه وآله) درگذشت، حضرت فرمود: او به سلف صالح ما عثمان بن مظعون پیوست.

پراکندگی قبرستان، از همان زمان مطرح بوده و به همین دلیل است که اکنون برخی از قبور صحابه، در فاصلهای بسیار دورتر از بخش اولیه آن - در زمان ما - قرار گرفته است. برای نمونه میتوان به فاصله قبر

سعدین معاذ با قبور ائمه اطهار(علیهم السلام) اشاره کرد. از دیگر چهرههای معروف صحابه که در دوره حیات پیامبر(صلی الله علیه وآله) درگذشت و در بقیع آرمید، همین

سعدین معاذ است که در نبرد خندق مجروح شد و چندی بعد به شهادت رسید. گفتنی است که محدوده حد فاصل میان بقیع و حرم پیغمبر(صلی الله علیه وآله) تا چند سال پیش مجموعه‌های از خانهها و

کوچه و بازار و کتابخانه عارف حکمت را تشکیل میداد که بخشهای مختلف آن به مرور از میان رفت و در حال حاضر به صورت یک فضای سنگفرش باز به عنوان حیاط باز مسجد مورد استفاده است. در این محله که میان شیعیان به محله بنی هاشم شهرت

دارد، خانهای وجود داشت که به عنوان خانه امام جعفر صادق(علیه السلام) شهرت داشت و کوچه تنگ مزبور را نیز به عنوان «زقاق جعفر» میشناختند. از این خانه و کوچه که در حوالی سالهای 60 تا 63 تخریب شد، تصاویری برجای مانده است.

عنایت رسول خدا(صلی الله علیه وآله) به دفنشدگان بقیع رسول خدا(صلی الله علیه وآله) به بقیع عنایتی ویژه داشت، برخی شبها به آنجا میرفت و برای اهل بقیع آمرزش میطلبید. آن

حضرت هر زمان که به زیارت بقیع میرفت، خطاب به مدفونین بقیع میفرمود: «السَّلَامُ عَلَیْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ، وَ إِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ یَوْمَ لَا یُحْیُونَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَهْلِ بَقِیْعِ الْعَرَقَدِ. اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُمْ وَ لَا تَفْتِنَّا

بعدهم. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَ لَهُمْ».

بقیع و بقعه های آن پس از رحلت پیامبر(صلی الله علیه وآله) تا به امروز، این قبرستان، همچنان آباد و برقرار بوده و بسیاری از صحابه و تابعین و

علما را در طول تاریخ در آغوش خود جای داده است. مالک بن انس گوید: حدود ده هزار نفر از صحابه در بقیع دفن شده‌اند. از کیفیت برخی از قبور چنین بر میآید که مکانهای خاصی از بقیع، اختصاص به افراد خاصی داشته و یا به هر حال، وضعیت

چنان بوده که امکان دفن افراد وابسته به یک خانواده وجود داشته و آنان میتوانستند در کنار هم دفن شوند. برای مثال، کنار هم قرار داشتن قبور چهار امام، با این که در فواصل مختلف زمانی رحلت کرده‌اند، شاهدهی برای این امر است. همچنین دفن

شدن چندین تن از همسران پیامبر یا دختران آن حضرت و... در کنار یکدیگر، همین مسأله را تأیید میکند. باقی ماندن محل این قبور، نشان از آن دارد که قبرهای مذکور از همان آغاز مورد توجه و زیارت مردم بوده است. این امر

اختصاص به شیعه نداشته و اهل سنت نیز نسبت به قبور همسران پیامبر و یا عثمان و نیز برخی از علمای خود؛ مانند مالکین انس و استاد و شیخ او نافع، قاری قرآن که در کنار هم مدفون هستند، احترام گذاشته و به زیارت آنها میرفتند. این مسأله

سبب شد تا به مرور، برای حفظ این قبور، بناها و بقعه‌هایی که در آغاز کوچک بوده، روی آنها ساخته شود.

عباسیان، برای حفظ قبر عباس، بنایی روی آن ساختند. از آنجا که قبر عباس در کنار قبر چهار امام و قبر منسوب به حضرت زهرا(علیها السلام) یا فاطمه بنت اسد بود، بقعه یاد شده، بر روی همه آنها یکجا بنا شد. پیش یا پس از آن، بقعههایی نیز برای همسران پیامبر، عمهها و نیز امام مالک و غیره ساخته بودند و از قرن ششم به بعد، کسانی از بزرگان نیز که علاقمند به برخی از مدفونین در این مکان بودند، بقعههایی برای آنان ساختند.

به نوشته مطری (741) افزون بر قبهای که روی مزار عباس و چهار امام بود، در کنار آن، قبهای روی قبر عقیل و عبدالله بن جعفر نیز وجود داشت. پس از آن قبهای بر مرقد ابراهیم فرزند پیامبر(صلی الله علیه وآله) بود که در سمت قبله آن، ضریح مشبک قرار داشت و در کنار وی عثمان بن مظعون دفن شده بود.

این سخن پیامبر در وقت دفن ابراهیم که به سلف صالح ما عثمانین مظعون ملحق شد، همانطور که مطری نقل کرده، ثابت میکند که قبر عثمان بن مظعون باید در کنار قبر ابراهیم باشد.

وی میافزاید: پیش از آنکه عبدالرحمان بن عوف درگذرد، عایشه از او خواست که در خانهاش کنار شیخین دفن شود، اما او گفت که با این مظعون عهدی دارد و میخواهد کنار او دفن شود. به نوشته مطری، این زمان، در داخل قبه عقیل، يك حظیره سنگی بود که قبور زنان پیامبر در آن قرار داشت و بدین ترتیب روشن میشود که بعدها قبهای مستقل برای همسران پیامبر(صلی الله علیه وآله) ساخته شده است.

نایب الصدر که در محرم سال 1306 ق. از بقیع دیدن کرده، از واقع شدن بقیع در خارج دیوار اصلی شهر مدینه یاد کرده و نوشته است: دور بقیع حصاری بود که دو در داشت؛ یکی از این دو در، در برابر بقعه ائمه(علیهم السلام) بود و دیگری در برابر در اصلی ورود به شهر مدینه. در آنجا سنگنبشتهای وجود داشت که اشعار ترکی بر آن حک شده بود و نشان میداد که تاریخ بنای حصار بقیع، سال 1223 ق. بوده و به دست سلطان محمود عثمانی نوشته شده است.

به نوشته برخی از منابع، در سال 1234 ق. محمدعلی پاشا، حاکم مصر، بقعه ائمه بقیع را به دستور سلطان عثمانی بازسازی کرد. سید جعفر مدنی برزنجی (م 1317 ق.) که خاندانش از سوی دولت عثمانی، متولیان رسمی بقیع بودند، نوشته است: بقعههای که عباس و ائمه چهارگانه در آن قرار داشتند، قبهای بزرگ و عالی بوده است. این بقعه، به مانند دیگر قبهای منهدم شده، بعدها در دوره سلطان محمودخان عثمانی ساخته شد که به گفته مدنی، بوابی آن با فرامین سلطانی، از سوی عثمانیها، در خاندان آنها بوده است.(367) این دربانان، به رغم آن که از سادات بودند، نسبت به شیعیان، به ویژه شیعیان عجم

سختگیری زیادی داشتند و برای هر زائر شیعه که وارد حرم ائمه میشد، مبلغی میگرفتند. در نزدیکی قبه عباس و ائمه، بقعه کوچکی روی قبر ابنابی الهیجاء بوده است. این شخص که از امرای دولت فاطمی بود، کارهای عمرانی زیادی در آثار متبرکه حرمین به انجام رسانید. در همان نزدیکی، مقبرهای هم برای امیرچوپان - از سلسله چوپانیان عراق عجم - بوده است.

به طور معمول قبوری که دو سنگ - یعنی یکی در بالا و دیگری در پایین - دارد، صاحب آن زن و قبوری که تنها يك سنگ دارد، نشان از مرد بودن صاحب آن میباشد.

طی دو دهه گذشته، دو بار دیوار بقیع تخریب و بازسازی شده است. بازسازی جدید که در روزگار فهد صورت گرفت، بقیع را به مقدار زیادی از حالت ویرانهای که پیش از آن داشت، درآورد. در این طرح که هماهنگی وضعیت بقیع با مجموعه طرح حرم نبوی مورد توجه بود، ابتدا دیوارهای بقیع به شکل زیبایی ساخته شد؛ سپس در داخل بقیع طی سالهای 1418 - 1419 مسیرههای رفت و آمد سنگفرش گردید و مانع از برخاستن خاک به دلیل شلوغی جمعیت شد. این در حالی است که امید می رود قبور ائمه بقیع، دست کم سنگفرش شده و از این وضعیت بدر آید.

اکنون قبور موجود در بقیع به صورت فضای باز و ساده و بدون بقعه درآمده و قبرها جز نشانی ساده، به صورت سنگی که بالای سر آنها گذاشته شده، چیزی ندارد. با این حال، تعلق خاطر مسلمانان به مدفونشدگان بقیع سبب گردید که همچنان قبر عدهای از بزرگان مدفون، مشخص باقی بماند؛ گرچه به مرور زمان، قبور صدها بلکه هزاران تن از صحابه و تابعین به دست فراموشی سپرده شد و قبر آنان نامشخص ماند.

سفرنامهها و کتابهای تاریخی که در قرون مختلف به نگارش درآمده است، حکایت از اعتنای کامل زائران حرم نبوی به این قبرستان میکند. مسلمانان از هر فرقه و مسلک، پس از زیارت خیرالیشتر به زیارت دفنشدگان در بقیع آمده و خاطره پرشکوه عصر نخستین اسلامی و مظلومیت امامان را زنده نگاه داشتند.

درگذشت «عضد الدوله دیلمی» در سال 372 هجری قمری
«عضد الدوله دیلمی» دومین حکمران سلسله دیالمه فارس در سال 372 هجری قمری در گذشت. وی که جانشین عماد الدوله دیلمی بود در سال 351 هجری از طرف خلیفه به عضد الدوله ملقب شد او در دوران حکومت خود نواحی وسیعی از ایران، عراق، دیار بکر، والجزیره را تصرف کرد و بناهای متعدد در نواحی عراق و فارس ساخت. عضد الدوله بر تربت پاک شهیدان کربلا مقابری بر پا کرد. عضد الدوله دیلمی سرانجام در سال 372 هجری بر اثر بیماری صرع در گذشت و در کنار مرقد حضرت علی (ع) به خاک سپرده شد.

انتشار نخستین شماره روزنامه مجلس در سال 1324 هجری قمری
نخستین شماره روزنامه مجلس در سال 1324 هجری قمری منتشر شد. این روزنامه را سید محمد صادق طباطبایی مشروطه خواه مشهور تأسیس کرد. پس از اعلام مشروطیت و آزادی مطبوعات، تعداد روزنامه های منتشره در ایران رو به افزایش نهاد و دهها روزنامه در تهران، رشت و تبریز انتشار یافت. اما نخستین روزنامه عهد مشروطه که بعد از گشایش مجلس شورای ملی در ایران منتشر شد روزنامه مجلس بود که بدرج اخبار و وقایع جلسات شورای ملی می پرداخت. پس از انتشار روزنامه مجلس بتدریج بر تعداد روزنامه ها افزوده شد و کثیری اقدام به انتشار روزنامه کردند.
تولد آدوارد جنر پزشکی، محقق و کاشف بزرگ انگلیسی در سال 1749 میلادی
آدوارد جنر پزشکی، محقق و کاشف بزرگ انگلیسی در سال 1749 میلادی در یرکلی متولد شد. در زمان زندگی جنر بیماری آبله همه ساله مرگ و میر بسیاری به دنبال داشت و راهی برای مبارزه با این بیماری مهلك شناخته نشده بود. جنر بعد از اتمام

تحصیل در هندوستان مشغول مطالعه و تحقیق شد و پس از سالها تحقیق در سال 1796 میلادی موفق به کشف واکسن آبله شد. جنر با تزریق واکسن آبله به بدن بیمار، آبله خفیفی در بدن شخص ایجاد می کرد. همین امر سبب مصونیت بیمار در برابر بیماری آبله می شد. با پیروی از روش جنر جان میلیونها نفر در جهان از بیماری مهلك آبله نجات یافت. ادوارد جنر این کاشف انسان دوست در سال 1882 میلادی درگذشت.

درگذشت لویی پاستور شیمیدان، طبیعی دان و کاشف برجسته فرانسوی در سال 1895 میلادی
لویی پاستور شیمیدان، طبیعی دان و کاشف برجسته فرانسوی در سال 1895 میلادی در فرانسه درگذشت. پاستور از دانشگاه سوربن دکتری شیمی گرفت و بعد در مقام استاد شیمی در دانشگاه استراسبورگ تدریس کرد. پاستور ضمن تدریس به تحقیقات گسترده ای پرداخت و سرانجام موفق به کشف میکروب شد که عامل بسیاری از بیماری هاست. کشف بیماری هاری و کرم ابریشم و راههای مداوای این بیماریها از دیگر خدمات ارزنده لویی پاستور است.

روز جهانگردی
جهانگردی در دنیای امروز یکی از بهترین ابزارهای تبادل فرهنگی است سیاحت و گشت و گذار در سرزمینهای مختلف دنیا یکی از نیازهای زندگی انسان و از روشهای مؤفق گذران سالم اوقات فراغت می باشد. جهانگردی در واقع سیر و سفر و سیاحتی داخلی و خارجی است که با اهداف و نیتهای مختلف صورت می گیرد. جهانگردی دارای فواید مختلفی از جمله، کسب علم و دانش و تجربه، تجدید قوا، آشنایی با فرهنگ دیگران و... می باشد.

روز آتش نشانی و ایمنی
ایمنی را مصونیت در برابر آسیب های ناشی از حوادث، اعم از طبیعی و غیرطبیعی معنا کرده اند. از آن جایی که نمی توان به ایمنی به صورت صد٪ در شایستگی یافت، کارشناسان معمولاً از اصلاحاتی نظیر «ارتقاء و ایمنی» و «سطح پیشرفت ایمنی» استفاده می کنند. سطح پیشرفت ایمنی رابطه تنگاتنگی با توسعه دارد، لذا در کشورهای پیشرفته، یکی از اهداف دولت ها، حداکثر کردن سطح پوشش ایمنی برای دست پایی به حداکثر توسعه است. در کشور ما بیش از ۱۶۰ سال از تأسیس اولین ایستگاه آتش نشانی در شهر تبریز به سال ۱۲۲۱ شمسی و نزدیک به هشتاد سال از تأسیس آتش نشانی پایتخت می گذرد.

پس از انقلاب اسلامی، با انحلال سازمان دفاع غیرنظامی، فلسفه وجودی آتش نشانی و شایستگیهای کشور توسط بندهای ۱۴ و ۲۰ ماده ۵۵ قانون شهرداری تعریف گشت و از همین رو سازمان و شایستگیهای آتش نشانی زیر مجموعه شهرداری و شایستگیها قلمداد می شوند. بر اساس این قانون شهرداری ها ملزم هستند، برای حفظ شهرها از خطر سیل و حریق و دیگر مخاطرات تدابیر مؤثری اتخاذ نمایند.

نظر به اینکه کشور ما یک کشور حادثه خیز می باشد و از چهل حادثه طبیعی شناخته شده، سی مورد آن در ایران امکان وقوع دارد، توجه به بحث ایمنی همچنین تهیه و تدوین ضوابط و مقررات ایمنی، امریست ضروری.